

На основу члана 64. и члана 125. тачка 1) Закона о ветеринарству („Службени гласник РС“ бр. 91/05, 30/10 и 93/12),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

НАРЕДБУ

о предузимању мера за спречавање уношења, појаве, откривања, ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести Афричке куге свиња (*Pestis suum africana*) у Републику Србију

"Службени гласник РС", бр. 6 од 1. фебруара 2019, 58 од 16. августа 2019.

Ради спречавања уношења, појаве, откривања, ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести Афричке куге свиња – *Pestis suum africana* (у даљем тексту: АКС), спроводе се мере здравственог и епизоотиолошког надзора код домаћих и дивљих свиња, епизоотиолошка истраживања, као и праћење кретања свиња на зараженим газдинствима, односно у ловиштима.

1. Ради спречавања уношења заразне болести АКС у Републику Србију забрањује се увоз и провоз пошиљки пореклом из земаља или подручја (региона) захваћеним заразном болести АКС, и то:

- 1) живих домаћих и дивљих свиња;
- 2) семена, ембриона и оплођених јајних ћелија пореклом од домаћих и дивљих свиња;
- 3) меса пореклом од домаћих и дивљих свиња;
- 4) производа од меса пореклом од домаћих и дивљих свиња, осим:

– производа од меса термички третираног у херметички затвореној посуди (конзерве), са постигнутом *F₀* вредношћу од три или више,

– производа од меса термички третираног на минималној температури од +80 °С, која се мора постићи у месу и/или свим деловима током обраде производа од меса;

- 5) кожа пореклом од домаћих и дивљих свиња, осим штавлене;

6) споредних производа животињског порекла и добијених споредних производа пореклом од домаћих и дивљих свиња, осим добијених производа који су термички третирани на минималној температури од +80 °С, која се мора постићи у свим деловима споредних производа током обраде.

Увозна дозвола, односно дозвола за провоз пошиљки из става 1. ове тачке може да се изда ако не постоји ризик по здравље животиња и здравље људи што се утврђује анализом ризика у складу са чланом 124. став 4. Закона о ветеринарству.

За увоз и провоз пошиљки из става 1. ове тачке, министарство надлежно за послове ветеринарства издаје решење по захтеву странке, која уз захтев подноси и међународни ветеринарски сертификат земље извознице и пратећи документ издат од земље извознице, у складу са условима и стандардима Европске уније и Међународне организације за заштиту здравља животиња – Office International des Epizooties (у даљем тексту: ОИЕ), којом се гарантује статус земље, односно подручја (региона) слободног од афричке куге свиња.*

Анализом ризика утврђује се: *

1) намена за коју ће се користити пошиљке живих свиња, свињског меса, производа и споредних производа пореклом од свиња; *

2) географске и друге карактеристике земље извознице, односно земље провоза које утичу на појаву, ширење и опстанак болести; *

3) постојање земље и подручја без заразне болести АКС (слободних од АКС), на основу резултата спроведеног надзора и дијагностичких испитивања на целој територији земље извознице у популацији домаћих и дивљих свиња, у складу са препорукама и стандардима ОИЕ и прописима Европске комисије; *

4) истоветност у раду ветеринарске службе земље извознице и ветеринарске службе у Републици Србији која поред осталог указује да је пошиљка пре утовара прегледана и испитана и да задовољава услове у складу са препорукама и стандардима ОИЕ, прописима Европске комисије и посебним прописима из области ветеринарства Републике Србије;*

5) истоветност мера у Републици Србији и земљи извозници, односно у земљи провоза на сузбијању АКС.*

Земље, односно подручја (региони) из којих је дозвољен увоз и провоз пошиљки, јесу:*

1) земље, односно подручја (региони) историјски слободни од АКС у којима никада није потврђена болест АКС и присуство вируса без евидентног ризика од појаве болести и обавезног специфичног надзора патогена;*

2) земље, односно подручја (региони) слободни од АКС код домаћих и дивљих свиња, која задовољавају све критеријуме анализе ризика и у којима:*

(1) није било случајева инфекције вирусом АКС, односно потврде појаве болести АКС у претходне три године, односно у периоду стицања и повратка слободног статуса у складу са стандардима ОИЕ и прописима Европске уније,*

(2) се спроводи континуирани надзор у популацији домаћих и дивљих свиња,*

(3) се промет живих свиња, свињског меса, производа и споредних производа од свиња обавља у складу са истоветностима захтева Републике Србије са стандардима ОИЕ и прописима Европске уније;*

3) земље, односно подручја (региони) слободни од АКС код домаћих свиња и дивљих свиња у заточеништву, који задовољавају све критеријуме анализе ризика и у којима:*

(1) није било случајева инфекције вирусом АКС, односно потврде појаве болести АКС код домаћих свиња у претходне три године,*

(2) се спроводи континуирани надзор у популацији домаћих и дивљих свиња током протекле три године или у периоду од најмање 12 месеци, ако није доказано присуство вектора крпеља из рода *Ornithodoros*,*

(3) промет свиња, свињског меса, производа и споредних производа од свиња обавља у складу са истоветностима захтева Републике Србије са стандардима ОИЕ и прописима Европске уније. *

Решење за увоз, односно решење за провоз пошиљки, издаје се ако су пошиљке из земље извознице, односно из одређеног објекта порекла, праћене исправним међународним ветеринарским потврдама, односно сертификатом и под условом да пошиљка потиче из земље, односно подручја (региона) слободног од АКС, у којем:*

1) није регистрован ниједан случај АКС код домаћих свиња и дивљих свиња које се држе у заточеништву (изван ловишта) у претходне три године, односно*

2) је у периоду од првог (примарног случаја) појаве болести/потврде инфекције код дивљих или домаћих свиња спроведен континуирани надзор и дијагностичка испитивања на територији земље извознице у популацији домаћих и дивљих свиња у складу са препорукама и стандардима ОИЕ, прописима Европске комисије и истоветности мера на сузбијању заразних болести животиња у Републици Србији, и*

3) је пошиљка порекла изван зараженог подручја, односно подручја под рестриктивним и контролним мерама која су установљена услед потврде болести АКС код дивљих или домаћих свиња, у којем је боравила до дана испоруке из објекта одобреног за извоз од стране земље извознице, и*

4) је пошиљка пре утовара прегледана и испитана и да задовољава услове у складу са препорукама и стандардима ОИЕ, прописима Европске комисије и посебним прописима из области ветеринарства Републике Србије.*

*Службени гласник РС, број 58/2019

2. Ради спречавања уношења, појаве, откривања, ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести АКС, сходно анализи ризика, на територији Републике Србије, одређују се два подручја и то:

1) подручје умереног ризика и

2) подручје високог ризика.

Одређивање подручја из става 1. ове тачке врши се нарочито на основу: тренутне географске распрострањености болести; резултата епидемиолошких истраживања; просторне дистрибуције популација домаћих и дивљих свиња; структуре терена и постојања природних или вештачких баријера које ограничавају миграторна кретања и контакте између дивљих свиња, као и између дивљих и домаћих свиња, као што су аутопут, велике реке, кањони, језера, оgrade и др., као и појава болести и локација жаришта АКС.

Подручје високог ризика јесте део територије Републике Србије на којој постоји непосредна опасности од појаве заразне болести АКС.

3. Подручје умереног ризика

На подручју умереног ризика на територији Републике Србије спроводе се опште мере које обухватају:

1) програм здравственог надзора, и то тако да све болесне или угинуле домаће свиње за које се не може искључити могућност присуства заразне болести АКС на основу клиничких симптома или других разлога, морају бити пријављене и прегледане од стране ветеринара, надлежног ветеринарског инспектора и епизоотиолога, као и испитане на заразну болест АКС у складу са посебним прописом;

2) биосигурносне мере на газдинствима, и то:

(1) да домаће свиње потичу искључиво са газдинстава која су слободна од заразних болести свиња, да су обележене и вакцинисане против класичне куге свиња, као и да их прати прописана ветеринарска документација,

(2) да на комерцијалним и породичним фармама поседују и спроводе план биосигурносних мера. Лица која раде на фарми, морају бити упозната са биосигурносним мерама, као и о превентивним и контролним мерама што потврђују потписаном изјавом о разумевању и спровођењу ових биосигурносних захтева и фактора ризика,

(3) да се домаће свиње на газдинствима држе на начин којим се спречава контакт са другим домаћим и дивљим свињама,

(4) да лешеве, нејестиве делове закланих свиња и споредних производа животињског порекла уклањају на безбедан и прописан начин,

(5) да лица које долазе у контакт са домаћим свињама примењују хигијенске мере (прање руку и откривених површина тела, обуће и одеће);

3) мере у ловиштима који су дужни да спроводе корисници ловишта, и то:

(1) да прате здравствено стање дивљих свиња у ловишту и обезбеђују систем континуираног надзора од стране лица која обављају стручне и ловочуварске послове у ловишту (у даљем тексту: стручна и ловочуварска служба),

(2) да пријаве нађене мртве дивље свиње и/или њихове делове (у даљем тексту: лешеве) без одлагања, а најкасније у року од 2 часа, надлежном ветеринарском и ловном инспектору, уз навођење географских координата и/или детаљног описа локације, односно места где је леш пронађен, ради хитног организовања узимања потребних узорака за дијагностичка испитивања и налагања ветеринарско-санитарних мера у складу са посебним прописом,

(3) да поступају са лешевима дивљих свиња на начин прописан овом наредбом и прописима из области ветеринарства,

(4) да најкасније у року од 2 сата од извршеног санитарног одстрела дивље свиње или одстрела дивље свиње у дијагностичке сврхе, пријаве исти надлежном ловном и ветеринарском инспектору, ради узимања узорака и предузимања даљих мера у складу са посебним прописом,

(5) да се месо од дивље свиње одстрелене током санитарног одстрела не може користити за људску исхрану пре завршетка ветеринарско-санитарног прегледа и добијања негативних резултата дијагностичког испитивања на заразну болест АКС,

(6) да одлагање и уништавање нејестивих унутрашњих органа (желудац, танка, дебела црева и др.) врше на безбедан начин,

(7) да најкасније у року од 2 сата од евисцерације одстрелених дивљих свиња (расецања трупа и узимања паренхиматозних органа), приликом које су уочене патолошке промене које би указивале на сумњу на појаву заразне болести АКС, исте пријаве надлежном ветеринару или ветеринарском инспектору. Евисцерацију одстрелених дивљих свиња дужно је да врши лице из стручне односно ловочуварске службе у случају да није могуће обезбедити присуство ветеринара,

(8) да не смеју користити помије за исхрану дивљих свиња,

(9) да примењују одговарајуће биосигурносне мере у ловишту којима се спречава контакт између дивљих и домаћих свиња због могућег ширења заразне болести АКС.

Спровођење биосигурносних мера врши се према упутствима ветеринарских организација и надлежне ветеринарске инспекције, односно органа надлежног за ловство.

4. Подручје високог ризика

На територији подручја високог ризика поред општих мера које се спроводе на територији Републике Србије, спроводе се и посебне мере које обухватају епизоотиолошко истраживање и инспекцијски надзор.

Посебне мере у подручју високог ризика које се примењују на газдинствима су:

1) забрана приступа посетиоцима газдинстава у објектима где се врши узгој свиња, складиштење опреме, хране и материјала, посебно када су у питању комерцијалне и породичне фарме. Лица које долазе у контакт са

свињама на комерцијалним фармама морају да потпишу изјаву којом потврђују да нису посећивала друга газдинства са свињама или ловишта у року од 72 сата, а због ризика од преношења заразне болести АКС;

2) забрана уношења меса, нејестивих делова, производа и споредних производа од домаћих свиња, убијених или закланих на другим газдинствима, односно од дивљих свиња одстрелених у ловиштима;

3) постављање дезинфекционих баријера са одговарајућим средствима за чишћење и дезинфекцију на улазу у газдинство. Забрањује се улазак возила и унос опреме која нису очишћена, опрана и дезинфикована на одговарајући начин на газдинство;

4) забрана држања и испуштања домаћих свиња на отвореном простору.

Корисници ловишта дужни су да спроводе следеће мере:

1) да при уговарању лова, односно пре издавања дозволе за лов или пре почетка лова, прибаве изјаву од сваког лица које учествује у лову о његовим ловним активностима у претходних 30 дана;

2) да обезбеде узимање узорака у циљу спровођења дијагностичких испитивања. Узорак се доставља уз прописани образац, одмах надлежном ветеринарском институту, а најкасније у току преподневних сати наредног дана после лова;

3) да месо одстрелене дивље свиње и/или било који њен део укључујући и трофеје, који се прегледају у складу са планом дијагностичког испитивања могу ставити у промет по добијању негативног резултата на присуство вируса заразне болести АКС;

4) да до добијања резултата лабораторијских испитивања, месо и органи одстрелених дивљих свиња морају бити ускладиштени у објекту намењеном за привремено складиштење меса и органа дивљачи;

5) да врше претрагу у ловишту у циљу проналажења лешева дивљих свиња, превозење, преношење и уклањање лешева под надзором ловног и ветеринарског инспектора;

6) да израде карте претраге у ловиштима којима газдују, са утврђеним и уцртаним границама делова ловишта у којима се налазе природна станишта дивљих свиња;

7) да обезбеде уништавање и нешкодљиво уклањање лешева дивљих свиња под надзором надлежног ветеринарског инспектора закопавањем или спаљивањем на месту проналаска лешева дивљих свиња, закопавањем на месту које је одређено за ту сврху – јаме гробнице или одвожењем у објекат одобрен за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла прве категорије;

8) забрана уношења у ловиште меса свиња и производа од свињског меса неконтролисаног порекла намењених за исхрану људи, односно ако не потичу из одобрених објеката и ако нису у оригиналном паковању и/или прописно декларисани;

9) забрана уношења и коришћења у ловишту хранива (волуминозна, кабаста и зрнаста храна) и концентрованих смеша за исхрану дивљих свиња, без контролисаног порекла.

Подручје високог ризика укида се на основу резултата епизоотиолошких и дијагностичких испитивања као и инспекцијског надзора који се спроводи у временском периоду који не може бити краћи од годину дана.

5. Посебне мере у зараженом подручју

Након потврде примарног (првог) случаја заразне болести АКС код дивљих свиња, осим општих и посебних мера, у подручју високог ризика, спроводе се следеће мере:

1) стављање свих ловишта под службени надзор, као и контактних ловишта изван зараженог подручја;

2) пописивање свих ловишта и газдинстава са бројним стањем дивљих и домаћих свиња и редовно ажурирање података;

3) контрола промета меса, производа и споредних производа пореклом од дивљих свиња који могу бити могући извор и начин ширења инфекције;

4) забрана лова, осим санитарног одстрела и одстрела у дијагностичке сврхе, врши се под надзором и од стране лица из стручне и ловочуварске службе, у складу са прописима којима се уређују ветеринарство и ловство, уз надзор ветеринарског и ловног инспектора;

5) да лица која су ангажована у спровођењу мера за спречавање, ширења и сузбијање заразне болести АКС у ловишту носе заштитну одећу и обућу;

6) да стручна и ловочуварска служба врши активни надзор у циљу контроле здравственог стања дивљих свиња, односно појачани пасивни надзор у циљу проналажења лешева угинулих дивљих свиња;

7) епизоотиолошки надзор и узорковање за лабораторијско испитивање код нађених мртвих или дивљих свиња одстрелених у току санитарног одстрела;

8) да се лешеви дивљих свиња, дивљих свиња одстељених у току санитарног или редукционог одстрела, као и одстрела у дијагностичке сврхе, нешкодљиво уклањају и уништавају закопавањем на месту проналажења;

9) да лица која су укључена у активности у ловишту, а нарочито у проналажењу мртвих, односно одстрељених дивљих свиња, или руковањем са истим спроводе биосигурносне мере у ловишту (спречавање могуће контаминације возила, опреме, земљишта и др.);

10) забрана транспорта и промета дивљих свиња, као и одстрељених дивљих свиња и њихових делова у ловишта и из ловишта унутар зараженог подручја;

11) прихрањивања дивљих свиња у контролисаним условима у сврху санитарног одстрела или задржавања циљне популације уз активни надзор и праћење здравственог стања дивљих свиња на хранилиштима;

12) забрана прихрањивања дивљих свиња, ако тим прихрањивањем постоји ризик од ширења вируса.

У складу са епизоотиолошком ситуацијом, налажу се мере појачаног одстрела дивљих свиња у циљу тренутног смањења бројности популације, који представља повећани обим одстрела дивљих свиња у односу на број утврђен планским документом корисника ловишта, или редукционог одстрела дивљих свиња, као меру циљаног односно селективног одстрела одређених категорија у циљу дугорочног смањења бројности дивљих свиња у ловишту.

Мере појачаног и редукционог одстрела примењују се док постоји оправдани ризик од ширења заразне болести АКС преко дивљих свиња на одређеном подручју.

Забрањује се коришћење меса дивљих свиња за исхрану људи из санитарног и редукционог одстрела и одстрела у дијагностичке сврхе.

Мере у ловиштима у зараженом подручју остају на снази док постоји ризик од појаве нових случајева заразне болести АКС или ширења вируса у популацији дивљих свиња, у периоду од 12 месеци од последње појаве болести код дивљих свиња у овом подручју, у складу са резултатима епизоотиолошких и дијагностичких испитивања.

У ловиштима се могу кретати само службена лица, овлашћени ветеринари и лица која имају одобрење од стране корисника ловишта за активности које обављају. Корисник ловишта уписује податке о активностима и кретању лица која имају одобрење.

6. Ако су на основу анализе ризика спроведене мере контроле и надзора над АКС у Републици Србији и ако у овом периоду није дошло до нових случајева болести афричке куге свиња, период трајања мера и ограничења у складу са посебним прописом и прописима и стандардима Европске уније и ОИЕ, може се скратити у складу са резултатима дијагностичких испитивања.*

*Службени гласник РС, број 58/2019

7. У случају појаве заразне болести АКС морају се обезбедити и применити правила брзог упозоравања и хитног реаговања у складу са посебним прописом којим се утврђује начин управљања у кризним ситуацијама.

8. Даном ступања на снагу ове наредбе престаје да важи Наредба о предузимању мера за спречавање уношења заразне болести Афричке куге свиња (*Pestis suum africana*) у Републику Србију („Службени гласник РС”, број 40/14).

9. Ова наредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00183/2018-09

У Београду, 1. фебруара 2019. године

Министар,

Бранислав Недимовић, с.р.